

JUHEND ALKOHOLSETE JOOKIDE
MÜÜGIKS, JAEKAUBANDUSE
MÜÜGIKOHAS VÄLJAPANEKUKS JA
REKLAAMIKS

Juuli 2021

SISUKORD

Eessõna.....	3
Juhendi eesmärk, sisu ja kohaldamisala.....	3
Õiguslik alus.....	4
Alkoholiseaduse nõuete selgitused.....	7
Alkohoolsed joogid tuleb kaupluses paigutada teistest kaupadest eraldi.....	7
Alkohoolsete jookide väljapanek ei tohi olla märgatavalt nähtav ja paigutus selline, et tarbija puutuks sellega vältimatult kokku.....	8
Alkohoolsete jookide väljapanek ei tohi olla märgatavalt nähtav väljastpoolt müügikohta.....	9
Degusteerimine.....	9
Reklaamiseaduse nõuete selgitused.....	10
Alkoholimüügi korraldamine.....	13
Alkoholimüügi keeld alaealisele ja joobes inimesele.....	14

EESSÕNA

Käesolev juhend on kokku pandud 2015. aastal välja antud Kaupmeeste liidu juhendist jaemüüjatele alkoholsete jookide müügil ning 2018. aastal välja antud Kaupmeeste Liidu ja Sotsiaalministeeriumi juhendist alkoholsete jookide jaekaubanduse müügikohas väljapanekuks ja reklaamiks.

2018. aasta juhendi koostamiseks kohtus perioodil jaanuar-juuni 2018 töörühm, kuhu kuulusid Kaupmeeste Liidu, Sotsiaalministeeriumi, Tarbijakaitseameti ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajad. Juhendi koostamisel on arvestatud Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti soovitustega ja seisukohtadega alkoholsete jookide väljapaneku ja reklaami järelevalves. Tarbijakaitseamet loeb antud juhendit turu heaks praktikaks ja eneseregulatsiooni aluseks.

Juhendit uuendati Kaupmeeste Liidu ja Sotsiaalministeeriumi koostöös 2021 aasta maikuu 20.07.2020 vastu võetud alkoholiseaduse muudatustega. Samaaegselt toodi juhendisse sisse ka 2015. aasta juhendis sisaldunud info, et hõlbustada info leidmist ja tuua see kokku ühte valdkondlikku juhendmaterjali. Juhendis olevate juhiste vastavust seadusele 2021. aasta juuni seisuga kinnitavad Kaupmeeste Liit ning Sotsiaalministeeriumi Rahvatervise osakond.

JUHENDI EESMÄRK, SISU JA KOHALDAMISALA

Juhendil on kaks peamist eesmärki. Esimene eesmärk on hõlbustada 20.12.2017 vastu võetud alkoholiseaduse ja reklaamiseaduse muudatuste ning 20.07.2020 vastu võetud alkoholiseaduse muudatuste rakendamist, andes selgitusi alkoholsete jookide reklaami ning jaekaubanduse müügikohas väljapanekule kehtestatud piirangute kohta.

Teine eesmärk on aidata alkoholi müüval jaekaupmehel kindlustada alkoholsete jookide jaemüügi nõuete täitmine takistamaks alaealiste ja joobeseisundile viitavate tunnustega isikutele alkoholi kättesaadavust ning vähendamaks täiskasvanute liigsest alkoholi tarvitamisest tulenevaid kahjusid.

Juhendi rakendamisel tuleb silmas pidada, et järelevalveasutus hindab iga üksikjuhtumit eraldi ning üksikjuhtumite puhul võivad esineda asjaolud, mida antud juhendit koostades pole ette nähtud ning mis muudavad seaduse tõlgendamise konteksti. Seaduse tõlgendamisel ja rakendamisel on oluline silmas pidada seaduse eesmärki.

Alkoholsete jookide reklaami ning müügikohas väljapaneku piiramise eesmärk on vähendada alkoholi eksponeeritust avalikus ruumis, kaitstes eelkõige alaealisi ning teisi haavatavaid gruppe (s.h alkoholisõltlasi), vähendades nende vältimatut kokkupuudet alkoholi ja selle reklaamiga.

ÕIGUSLIK ALUS

Käesoleva juhendi koostamisel on lähtutud alkoholiseaduse ja reklaamiseaduse alljärgnevatest sätetest:

AlKS § 40:

(1²) Alkohoolsed joogid tuleb kaupluses paigutada teistest kaupadest eraldi. Alkohoolseid jooke ei tohi paigutada nii, et tarbija puutuks kaupluse küllastamisel nendega vältimatult kokku, ning nende väljapanek ei tohi olla märgatavalt nähtav ülejäänud müügisaalist, välja arvatud müügisaali see ala, kus asub kassaaparaat ja mis ei ole tarbijale ligipääsetav.

(1³) Alkohoolsete jookide väljapanek ei tohi olla märgatavalt nähtav väljastpoolt müügikohta.

(2¹) Alkohoolse joogi esitus on lubatud alkohoolse joogi müügile spetsialiseerunud müügikohas, messil, laadal või muul samalaadsel üritusel, välja arvatud peamiselt lastele suunatud ürituse toimumise paigas selle ürituse toimumise ajal. Alkohoolse joogi esitus on lubatud kaupluse alkoholimüügi alal, kui alkohoolse joogi esitus ei ole märgatavalt nähtav ülejäänud müügisaalist.

[RT I, 09.01.2018, 2 - jõust. 01.06.2019]

Reklaamiseadus § 28:

(1) Alkoholi reklaam võib sisaldada üksnes toote:

- 1) nime;
- 2) liiki;
- 3) tootja nime;
- 4) kaubamärki;
- 5) päritolumaad;
- 6) geograafilist piirkonda;
- 7) etanoolisisaldust mahuprotsentides;
- 8) müügipakendi kujutist;
- 9) omadusi (värvus, aroom, maitse);
- 10) serveeringut.

(2) Alkoholi käsitatakse alkoholiseaduse tähenduses. Müügipakendit käsitatakse pakendiseaduse tähenduses.

(3) Alkoholi reklaamis sisalduv teave peab olema esitatud tootekeskelt ja neutraalselt. Reklaamis esitatava teabe heliline ja visuaalne kujundus ei tohi:

- 1) sisaldada elusolendit, tema pilti ega kujutist mis tahes viisil, välja arvatud isiku häält;
- 2) sisaldada eluta asja animeeritud kujutist;
- 3) kutsuda üles alkoholi ostma või tarbima;
- 4) kujutada alkoholi serveerimist või tarbimist;
- 5) seostada alkoholi tähtpäeva, sündmuse, tegevuse või aastaajaga;
- 6) jätta muul moel muljet, et alkohol on loomulik osa elust ja alkoholitarbimisel on positiivne mõju;
- 7) seostada alkoholi sõidukijuhtimisega;
- 8) rõhutada suurt etanoolisisaldust kui alkoholi positiivset omadust;
- 9) matkida üldtuntud isiku või tegelase, samuti peamiselt lastele suunatud filmi, televisiooni-, muusika- ja meelelahutussaate või ürituse kaudu tuntud isiku või tegelase häält.

(4) Alkoholi reklaam peab sisaldama hoiatavat teksti: „Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.” Hoiatava teksti esitamiseks valitakse selline kirja tüüp, suurus ja värvus, mis muudab selle tavalise tähelepanu juures märgatavaks, arusaadavaks ning muust teabest selgelt eristatavaks. Trükireklaamis esitatakse tervisehoiatus valgel taustal musta värvi tekstina ning hoiatuse pindala koos taustaga peab moodustama vähemalt 20 protsenti reklaami kogupinnast.

(5) Alkoholi telereklaami lõpus esitatakse käesoleva paragrahvi lõikes 4 sisalduv tekst horisontaalse üle ekraani tekstina mõistliku aja jooksul ning loetakse samal ajal ette tavalise kõne kiirusega.

(6) Alkoholi raadioreklaami lõpus loetakse käesoleva paragrahvi lõikes 4 sisalduv tekst ette mõistliku aja jooksul tavalise kõne kiirusega. (7) Alkoholi reklaam on keelatud:

- 1) koolieelse lasteasutuse, põhikooli, gümnaasiumi, kutseõppeasutuse, huvikooli, noortekeskuse, noorteühingu, noorte püsilaagri ja noorte projektlaagri kasutuses olevas ehitises, välja arvatud õppe- ja kasvatustöövälisel ajal, millal seal toimub üritus täisealistele;
- 2) sportimiseks ettenähtud ehitises, välja arvatud alkohoolse joogi müügikohas;

- 3) tervishoiu- ja hoolekandeesutuse ehitises;
 - 4) Kaitseväge, Kaitseliidu ja politsei ehitises;
 - 5) kinnipidamisasutuse ehitises;
 - 6) kino, muuseumi ja etendusasutuse ehitises, välja arvatud alkohoolse joogi müügikohas;
 - 7) trükises, mis on suunatud peamiselt lastele, ja trükise leheküljel, kus avaldatakse peamiselt lastele suunatud teavet;
 - 8) peamiselt lastele suunatud ürituse toimumise kohas ja ajal ning sellise ürituse pääsmel;
 - 9) peamiselt lastele vaba aja veetmiseks ettenähtud kohas;
 - 10) tele- ja raadioprogrammis kella 7.00-st kuni 22.00-ni;
 - 11) jaekaubanduses müügiks pakutaval või teeninduses laenutataval videokassetil, DVD-l, laserplaadil või mõnel muul andmekandjal ja selle pakendil;
 - 12) ajalehe ja ajakirja ning nende lisaväljaannete esi- ja tagaküljel;
 - 13) välireklaamina;
 - 14) sotsiaalmeedia võrgustikes, välja arvatud alkoholikäitleja veebilehel ja sotsiaalmeedia kontol.
- (8) Keelatud reklaamina käsitatakse:
- 1) alkoholiga seotud eseme või trükise jagamist lastele;
 - 2) kauba või teenuse müügiks pakkumisel ja müügil alkoholi tasuta või tavapärasest jaemüügihinnast madalama hinnaga saamise võimalust;
 - 3) alkoholi ostmisel kauba või teenuse tasuta või tavapärasest jaemüügihinnast madalama hinnaga saamise võimalust;
 - 4) mis tahes tarbijamängu, loteriid või võistlust, mida juhises, kirjelduses, reklaamis või mujal seostatakse alkohoolse joogiga või alkohoolse joogi kaubamärgiga;
 - 5) alkoholi käitleja poolt sotsiaalmeedias sellise informatsiooni jagamist, mis on loodud tarbijate poolt või sisaldab üleskutset jagamiseks.
- (9) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatut ei kohaldata alkoholi tähistamiseks kasutatava kaubamärgi eksponeerimisel alkoholi müügikohas.

(10) Alkoholi tähistamiseks kasutatavat kaubamärki, mis ei väljenda sõnas ega kujuta pildis alkoholi või selle tarbimist ning millega tähistatakse lisaks alkoholile ka teisi kaupu ja teenuseid, võib kasutada nende kaupade ja teenuste reklaami eesmärgil.

(11) Käesoleva seaduse § 2 lõike 2 punktides 2–4 ja punktis 6 nimetatud juhtudel ei tohi kasutada alkoholi tähistamiseks kasutatavat kaubamärki, mis väljendab sõnas või kujutab pildis alkoholi või selle tarbimist.

ALKOHOLISEADUSE NÕUETE SELGITUSED.

AlkS § 40 (1²) Alkohoolsed joogid tuleb kaupluses paigutada teistest kaupadest eraldi. Alkohoolseid jooke ei tohi paigutada nii, et tarbija puutuks kaupluse küllastamisel nendega vältimatult kokku, ning alkohoolsete jookide väljapanek ei tohi olla märgatavalt nähtav ülejäänud müügisaalist, välja arvatud müügisaali see ala, kus asub kassaaparaat ja mis ei ole tarbijale ligipääsetav.

ALKOHOOLSED JOOGID TULEB KAUPLUSES PAIGUTADA TEISTEST KAUPADEST ERALDI

1. Terminit „müügikoht“ kasutatakse antud sättes kaubandustegevuse seaduse § 2 punkti 8 mõistes ja tähenduses. Müügikoht on koht, kus kaupleja vahetult pakub ja müüb kaupa või pakub ja osutab teenust. Müügikoht on seega kaupluse müügisaal. Müügikohaks ei loeta kaupluse konkreetset riiulit või ala, kus alkohoolseid jooke müüakse. Erandina loetakse eraldi müügikohaks alkoholi müügiala ehk osakonda, mis on füüsiliselt ülejäänud müügikohast/müügisaalist eraldatud/piiritletud (võib kasutada nii vaheseinu kui riiuleid vms), kus alkohoolsete jookide väljapanek ei ole märgatavalt nähtav (analoogselt eraldi müügikohale sätestatud nõuetega) ning seal toimub kauba eest tasumine (nt. kaupluse Stockmanni alkoholiosakond Tallinnas aastal 2021).
2. Alkohoolsed joogid tuleb paigutada eraldi teistest kaupadest kõigis kauplustes, olenemata müügikoha suurusest.
3. Alkohoolsete jookide väljapanek peab olema muust kaubast selgelt eristatav ning ei tohi sisaldada muid müügiartikleid peale alkohoolsete jookide, s.h ei ole alkohoolsete jookide hulka lubatud paigutada alkoholivaba õlut, siidrit ja veini, toonikuid, pudeliavajaid jms. Ühtsesse müügi pakendisse pakendatud komplektid, mis koosnevad alkohoolsest joogist ja muust kaubast (nt kinkepakendid ja –korvid), tuleb paigutada alkohoolsete jookide väljapaneku juurde/hulka. Neid tooteid ei ole lubatud müüa mujal müügisaalis.
4. Alkohoolseid jooke ei tohi paigutada nii, et tarbija puutuks kaupluse küllastamisel nendega vältimatult kokku, ning alkohoolsete jookide väljapanek ei tohi olla märgatavalt nähtav ülejäänud müügisaalist, välja arvatud müügisaali see ala, kus asub kassaaparaat ja mis ei ole tarbijale ligipääsetav (täpsemalt seletatud allpool).

5. Kauplejale on jäetud vaba valik, mil moel ta antud eesmärgi saavutab. Näiteks on aktsepteeritud lahendus alkoholsete jookide väljapaneku paigutamine ülejäänud müügisaalist riiulite või vaheseintega eraldatud müügialale.
6. Alkoholi külmkapis hoides tuleb samuti jälgida nõuet paigutada alkohol teistest kaupadest eraldi. Näiteks ei või üldjuhul samas külmikuriiulis hoida teisi tooteid. Kui alkohol on paigutatud suure külmasüsteemi külmriiulisse, peab ta olema visuaalselt eraldatud teistest toodetest, näiteks riiulist eenduvate vahejagajatega. Valitud lahenduste juures tuleb alati lähtuda seaduse eesmärgist vähendada alkoholi eksponeeritust avalikus ruumis ja klientide vältimatut kokkupuudet alkoholiga.
7. Asjaolu, et alkoholi müügiala sisse- ja väljapääsudest möödudes võib klient näha alkoholsete jookide väljapanekut, ei loeta märgatavalt nähtavuse keelu rikkumiseks eeldusel, et müügiala sisse- ja väljapääsud ei ole suuremad kui kaupluse toimimiseks vajalik/kui antud kaupluses tavapärane. Sisepääsu arvu, laiust, riiulite kõrgust jms juhendis täpselt ei sätestata, kuid nende valimisel peab kaupmees silmas pidama seaduse eesmärki - piirata küllastajate vältimatut visuaalset kokkupuudet alkoholiga. See tähendab, et sisepääsude laius tuleb valida nii väike kui võimalik, kuid siiski piisav, et tagada kaupluseküllastajate mugavus, ohutus ning töötajate võimalus kaubaalustega ja klientidel ostukäruudega või ratastooliga või muu sellisega vabalt ja ohutult manööverdada.
8. Vältida tuleb alkoholi väljapanekule lisatähelepanu tõmbamist.
9. Alkoholi müügialal on lubatud vaid alkoholsete jookide väljapanek, teisi kaupu sinna paigutada ei ole lubatud. Erandina võib alkoholi müügialale paigutada tubakatooteid juhul, kui alkoholi müügiala on eraldatud ülejäänud müügikohast eraldatud/piiritletud (võib kasutada nii vaheseinu kui riiuleid), kus tubaka väljapanek ei ole ülejäänud müügikohast/müügisaalist nähtav ja alkoholsete jookide väljapanek ei ole märgatavalt nähtav (analoogselt eraldi müügikohale sätestatud nõuetega) ning seal toimub kauba müügiks pakkumine ja kauba eest tasumine. **Sotsiaalministeerium alustab augustis 2021 Tubakaseaduse muutmise aruteludega, mille eesmärk on muuta tubakaseadust selgesõnaliselt eeltoodud lahendust lubama. Sotsiaalministeerium on deklareerinud järelevalveasutustele (Tallinna linn ja Tarbijakaitse ning Tehnilise Järelevalve Amet), et sellega seoses ei ole halduse hea tava kohaselt suvel ja sügisel 2021 sobilik selle sätte üle intensiivistatud järelevalvet teha, kuna olukord võib muutuda juba menetluse ajal.**
10. Alkoholiala märgistamine suunavate siltidega/viitadega on lubatud. Need peavad olema samas stiilis, suuruses muude kaupade müügiala tähistavate suunavate siltidega/viitadega (nt „Piim“, „Maiustused“, „Alkohol“), ega tohi olla silmatorkavamad kui ülejäänud sildid.

ALKOHOLSETE JOOKIDE VÄLJAPANEK EI TOHI OLLA MÄRGATAVALT NÄHTAV JA PAIGUTUS SELLINE, ET TARBIIJA PUUTUKS SELLEGA VÄLTIMATULT KOKKU

1. Juhul, kui alkoholsete jooke ei ole lähtuvalt müügisaali suurusest võimalik paigutada eraldi müügialale, võivad alkoholsete joogid olla paigutatud kõrvuti teiste kaupadega,

kuid mitte nendega vaheldumisi/läbisegi. Sarnane kord on kehtinud Tallinna linna territooriumil 2008. aastast.

2. Alkohoolsed joogid võivad olla kaupluse külastajale nähtavad juhul, kui nende väljapanek asub müügisaali selles osas, kus on kassaaparaat ja mis ei ole tarbijale ligipääsetav. Siin on silmas peetud olukorda, kus alkohol on paigutatud riulisse teenindusleti taha, kusjuures letis teenindab kliente müüja ning tarbija ei saa ise antud letist alkoholi võtma minna, alkohol on n-ö müüja selja taga.
3. Alkohoolsed joogid võivad olla paigutatud mitmesse kohta kaupluses, kui nende ühte kohta koondamine oleks müügisaali suurusest tulenevalt tehniliselt võimatu, nõuaks ebamõistlikke kulusid või tooks kaasa olulisi riske. Alkoholi paigutamisel mitmesse erinevasse kohta peab arvestama, et järelevalveasutus võib paluda põhjendada, miks on väljapanek just selliselt paigutatud, tegemaks mh. kindlaks, et mitme müügialaga ei ole püütud eirata nõuet paigutada alkohoolsed joogid muudest kaupadest eraldi. Vajaduseta jookide väljapaneku jaotamist mitme müügiala vahel võidakse käsitleda alkoholsete jookide eraldipaigutamise nõude rikkumisena.

ALKHOOOLSETE JOOKIDE VÄLJAPANEK EI TOHI OLLA MÄRGATAVALT NÄHTAV VÄLJASTPOOLT MÜÜGIKOHTA.

1. Müügikoht on koht, kus kaupleja vahetult pakub ja müüb kaupa või pakub ja osutab teenust.
2. Piirangu eesmärk on piirata alkoholsete jookide väljapaneku nähtavust väljastpoolt alkoholsete jookide müügikohta. Eeskätt puudutab muudatus neid kauplusi, kus alkoholsete jookide väljapanek on nähtav väljaspool müügikohta kas müügikoha sissepääsu, vaateakende jms kaudu. Nendes kauplustes tuleb leida võimalus muuta alkoholsete jookide väljapaneku asukohta müügisaalis, või kui see ei ole võimalik, siis rakendada muid meetmeid (näiteks vitriinide läbipaistmatuks muutmist).
3. Korrakaitseaduse kohaselt loetakse kaubanduskeskuse vahekoridor avalikuks ruumiks ja seega loetakse „väljaspool müügisaali“ mõiste alla nii kaupluse välisterritoorium kui kaubanduskeskuse vahekoridor.
4. Eelpool viidatud nõude rikkumiseks ei loeta juhtu, kus alkoholsetid jooke on võimalik näha müügikoha sissepääsu kaudu, kuid seda vaid juhul, kui müügikoha sissepääs on tava suurusega ja jookide väljapanek ei ole suunatud väljapoole müügikohta.

DEGUSTEERIMINE

AlkS § 40 (2¹) Alkohoolse joogi esitlus on lubatud alkohoolse joogi müügile spetsialiseerunud müügikohas, messil, laadal või muul samalaadsel üritusel, välja arvatud peamiselt lastele suunatud ürituse toimumise paigas selle ürituse toimumise ajal. Alkohoolse joogi esitlus on lubatud kaupluse alkoholimüügi alal, kui alkohoolse joogi esitlus ei ole märgatavalt nähtav ülejäänud müügisaalist.

1. Alkohoolse joogi degustatsioon on lubatud ainult sellisel juhul, kui alkohoolsed joogid on paigutatud eelpool kirjeldatud viisil muust müügisaalist eraldatud müügialale ning alkohoolse joogi esitlus ei ole muust müügisaalist märgatavalt nähtav.

REKLAAMISEADUSE NÕUETE SELGITUSED

Reklaamiseaduse nõuete järgimise aluseks on arusaam, millisel juhul on tegu reklaamiga.

Reklaamiseadus defineerib reklaami järgnevalt:

Reklaamina käsitatakse teavet, mis on avalikustatud üldtajuaval kujul tasu eest või tasuta, teenuse osutamise või kauba müügi suurendamise, ürituse edendamise või isiku käitumise avalikes huvides suunamise eesmärgil.

Juhul, kui toote kohta avaldatakse teavet kauba müügi suurendamise eesmärgil, siis on tegemist reklaamiga ning teabe sisu ja vorm peavad olema kooskõlas RekS §-s 28 sätestatud nõuetega. Müügikohas on reklaam lubatud, samuti on kauplusalal lubatud reklaamida tooteid ja teenuseid väljaspool müügikohta. Sealjuures tuleb arvestada reklaamile kehtestatud nõudeid. Alkoholireklaamis on lubatud kasutada vaid RekS § 28 lg 1 loetletud elemente, alkohoolse joogi reklaam peab olema esitatud neutraalselt ja tootekesksetl.

Kaubanduslik teave on müügikohas antav kauba või selle müügitingimuste kohta käiv kliendile suunatud teave, tegu ei ole reklaamiga ning reklaamiseaduse nõuded ei rakendu.

Tarbikaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet on andnud välja omapoolse juhendi alkoholi reklaamimiseks: [Alkoholi reklaami juhend](#)

1. Reklaam kataloogides, kliendilehes, tootepakkumistes, hinnakirjas

1. Nimeliselt saadetud konkreetsele isikule suunatud info avaldamise näol (nimeliselt saadetud kataloogid, kliendilehed, teated, sms-id, e-mailid jne) ei ole tegemist teabe avalikustamisega – seega ei ole tegemist reklaamiga, mistõttu ei kehti ka alkoholi reklaamile kohalduvad piirangud. Kui sama kliendileht või kataloog on kauplusekeskkonnas vabalt kättesaadavaks tehtud või saadetud nn pimepostiga isikustamata kujul, siis see on avalikustatud teave ja tegemist on reklaamiga.
2. Seaduse kohaselt on lubatud eraldi vahelehtede kasutamine, kus kliendile saadetakse nimeliselt koju kliendileht koos alkohoolsete jookide lehega, aga kaupluses on saadaval ainult tavakaupadega kliendileht.
3. Kauplemiskohas avaldatud teabe puhul tuleb selgeks teha, kas tegemist on reklaami (kas eesmärgiks on kauba müügi suurendamine) või müüdava kauba kohta teabe avaldamisega. Hinnakiri ei ole reklaam, vaid kaubanduslik teave eeldusel, et hinnakirjas ei tooda konkreetseid tooteid välja eraldi, näiteks teise värvi, fondi või suurusega vms. Hinnakirja kleepimine kaupluse aknale loetakse reklaamiks ning kuna hind ei kuulu alkoholireklaami lubatud elementide hulka, on tegu seaduserikkumisega.

2. Alkoholireklaamis on lubatud näidata serveeringut, aga mitte serveerimist.

1. Reklaamiseaduse § 28 lg 1 p 10 kohaselt võib alkoholi reklaam sisaldada toote serveeringut. Sama § lg 3 punkt 4 aga ütleb, et reklaamis esitatava teabe heliline ja visuaalne kujundus ei tohi kujutada alkoholi serveerimist. Alkoholi serveeringuks loetakse visuaali välja valatud joogist, s.t. alkohol on juba

serveeritud, joogi kallamise tegevust ei tohi näidata. Joogi koostisosad (jääkuubikud, sidrunilõik jms) loetakse serveeringu osadeks.

3. Alkohoolsete jookide reklaam kaupluse sise-ekraanidel

1. Sise-ekraanidel kaupluse müügisaalis võib alkoholireklaami näidata tingimusel, et reklaam ei ole suunatud väljapoole müügisaali. Välireklaam on reklaamiseaduse kohaselt avalikus kohas asuv või avalikust kohast jälgitav reklaam. Kuna kaubanduskeskuse koridor on avalik koht, siis on müügikohast kaubanduskeskuse koridori suunatud reklaam on käsitatav välireklaamina, ning seega keelatud.
2. Sise-ekraanidel võib kuvada ka kaubanduslikku teavet. Kui sortimenti kuvatakse ekraanil ja ühtegi toodet esile ei tõsteta, ei loeta seda üldjuhul reklaamiks ning hinna kuvamine on lubatud. Kui tõstetakse esile konkreetseid tooteid, siis loetakse seda reklaamiks ja hinna kuvamine on keelatud.

4. Joogisoovitused retseptide kõrval

1. Toiduretsept ei kuulu alkoholireklaamis lubatud elementide hulka s.t alkoholset toodet ei ole lubatud reklaamida läbi toiduretsepti. Seetõttu on kaupluses, kaupluse kliendilehes, veebilehel ja mujal avaldatud retseptide puhul oluline silmas pidada, et retsept või joogisoovitus ei kujutaks endast alkohoolse joogi reklaami.
2. Kui retsepti või joogisoovituse komponendiks on konkreetne toode, siis loetakse see pigem reklaamiks. Kui retsept ei ole seostatav konkreetse tootega, vaid soovitatakse tooteliiki (näiteks punane vein, cabernet sauvignon vmt), siis üldjuhul ei ole see reklaam.
3. Kui kaupluses kohapeal edastatud info toote kohta on käsitletav kasutustingimusena, siis on soovitus tarbida jooki teatud toidu kõrvale lubatud, S.h koos piktogrammiga, näiteks liha või kala pildiga. (Lepingueelse teabega seonduv info on lubatud) Piktogrammi asemel võib olla ka tekst stiilis: „soovitame juua kalaga, juustuga“.

5. Kaupluse alkoholiosakonna ilupildid ja kliendilehe kujunduselemendid

1. Kaupluse alkoholiosakonnas kuvatud ilupilte (kujunduslikke elemente), kui nad ei ole seostatavad mingi konkreetse toote, tootja või brändiga ja ei õhuta alkoholi ostma või tarbima, ei loeta reklaamiks ja neile ei kehti reklaamiseadusest tulenevad piirangud. Iga üksikjuhtu antud olukorras tuleb eraldi hinnata.
2. Hooajalise kujundusega kliendilehes võib kliendileht olla näiteks jõulu- või aastalõputeemaline, aga alkoholi reklaamide osa peab olema neutraalne, seostamata alkoholi tähtpäeva, sündmuse, tegevuse või aastaajaga.
3. Alkohoolse joogi kaubamärgi, kui see ei sisalda otsest üleskutset alkoholi tarbida, kasutamine müügikohas on lubatud, näiteks on lubatud kaubamärgiga bränditud külmkapid.

6. Piirangud alkoholimüügile e-poes ja veebilehel

1. Alkoholikäitleja e-pood on käsitatav müügikohana, kui sellelt saab vahetult tooteid osta, s.h kauba eest tasuta. Sel juhul alkoholi kohta kuvatud teavet ei loeta reklaamiks vaid kaubanduslikuks teabeks toote kohta.
2. Sortimendi kuvamisel e-poes tuleb jälgida, et alkohoolsed tooted oleksid teistest kaupadest eraldi, st alkohoolsete jookide nimetusi ja hindu ei tohiks kuvada teiste toodetega vaheldumisi, kõik alkohoolsed joogid tuleks esitada e-poe tootekataloogis või hinnakirjas järjest.

3. Hinnakiri ei ole reklaam, vaid kaubanduslik teave eeldusel, et hinnakirjas ei tooda konkreetseid tooteid välja eraldi, näiteks värviga, suuremalt, teise fondiga vms.
4. Hinna kuvamine e-poes on jätkuvalt lubatud, kuna kliendil peab olema võimalus tutvuda enne ostu sooritamist ostukorvi maksumusega. Alkohoolse joogi hinna kuvamisel ei ole lubatud näidata mitut hinda (nt. enne x eurot, nüüd y eurot).
5. Juhul, kui alkoholi käitleja veebilehelt ei saa vahetult osta tooteid, siis selline veebileht ei ole käsitatav müügikohana ning alkoholi kohta avalikustatud teave on käsitatav reklaamina, mis peab olema kooskõlas RekS §-s 28 sätestatuga.
6. Alkohooliseaduse § 43 lg 2 alusel ei ole lubatud alkohoolse joogi müügihinda avaldada selliselt, et tarbijale on samaaegselt nähtavad alkohoolse joogi algne ja uus müügihind.

7. Pakendid ja hooajalised tooted

1. Toote pakendit ja selle kujundust ei loeta reklaamiks. Näiteks „limited edition“ pühadetooted on lubatud, ka pildid nendest on reklaamis lubatud.
2. Rühmapakendit (näiteks 6-pakki) ei tohi reklaamis kuvada ka siis, kui toode on müügis ainult rühmapakendina, näidata võib vaid müügi pakendit pakendiseaduse tähenduses. Samas, müügikohas olev infokandja/suur hinnasilt, millel on multipakendi kujutis hinnaga, ei pruugi olla reklaam, olenevalt esitlusvormist ja kontekstist (suurusest, sisust, kujundusest, asukohast kaupluses jne). Seda, kas tegu on reklaamiga või tooteinfoga, hindab järelevalveasutus iga kaasuse puhul eraldi ning määravaks kriteeriumiks on infokandja (plakat, silt) tajutav eesmärk – kui esitlusviis jätab mulje, et eesmärk on müügi edendamine, on seaduse kohaselt tegu reklaamiga.

8. Internet ja sotsiaalmeedia

1. Alkoholikäitleja, s.h jaekaupleja, võib oma kodulehel või sotsiaalmeedia kontol alkoholireklaami kuvada, seal esitletud reklaam peab vastama kõigile reklaami nõuetele, näiteks ei tohi olla kujutatud inimest, animeeritud tegelast, alkoholi tarbimist jms (täielik loetelu nõuetest on kirjas Reklaamiseaduses § 28 lg 3).
2. Kogu info, mis alkoholikäitleja veebis ilmub, ei ole käsitletav reklaamina. Näiteks neutraalsed uudised ettevõtte tööst ja tulemustest, ettevõtte töötajate saavutustest jne ei ole reklaam, kui neid uudiseid ei seostata üleskutsetega ettevõtte tooteid osta ja tarbida. See tähendab, et nende uudiste kuvamisel ei kehti samasugused piirangud nagu reklaamile, näiteks võib olla kujutatud inimesi jne.
3. Reklaamiseaduse § 28 lg 8 p 4 sätestab: „Keelatud alkoholi reklaamina käsitatakse mis tahes tarbijamängu, loteriid, võistlust, mida juhises, kirjelduses, reklaamis või mujal seostatakse alkohoolse joogi või alkohoolse joogi kaubamärgiga.“ Täpsemalt: tarbijamängud, mis on seostatavad alkohoolse joogi või selle kaubamärgiga, on keelatud. Alkoholi on keelatud jagada auhinna või loteriivõiduna. Keelatud on ka mängud, kus küll otseselt alkoholi ei jagata, kuid mäng seostub alkohoolse joogi kaubamärgiga. Kõike eelnevat tuleb rakendada nii veebis ja sotsiaalmeedias kui mujal.
4. Enne reklaamiseaduse muudatuste jõustumist 1.06.2018 veebi või sotsiaalmeediasse postitatud infot ja reklaami ei pea kustutama ka siis, kui see ei vasta reklaamiseaduse uuele redaktsioonile. Vanade postituste, mis uutele nõudmistele ei vasta, uuesti jagamine on keelatud.

ALKOHOLIMÜÜGI KORRALDAMINE

1. Registreerimine majandustegevuse registris

Alkohoolse joogi jaemüügiga tegelemiseks peab ettevõtja esitama majandustegevuse registrile majandustegevusteate. Alkohoolsete jookide jaemüük on lubatud kaupluses, toidlustusettevõttes, majutusettevõttes; sõitjateveo teenuse osutamisel kasutatavas vee- või õhusõidukis; reisirongi restoranvagnis; rändkaupluses. Jaemüük on lubatud etendusasukuse, rahvamaja või muuseumi ruumides või territooriumil, kui seda tehakse selle asutuse ruumides või territooriumil kohapeal tarbimiseks või kui alkohoolset jooki müüakse kaasa muuseumi ekspositsiooniga seondult valmistatud meenena; samuti ekaubanduse korras majandustegevuse registri andmetes märgitud ettevõtja kaupluse või toidlustusettevõtte kaudu. Kauplusest ostetud alkohoolseid jooke ei tohi tarvitada kaupluses.

Alkoholi sisaldavate jookide müügi nõuete täitmise protsessis tuleb nimetada ametisse vastutav isik.

Alkohoolsete jookide müügi seaduslikkuse eest kaupluses vastutab kohapeal viibiv vähemalt 18-aastane isik. Kui kaupluses ei viibi vähemalt 18-aastast vastutavat isikut, tuleb alkohoolsete jookide müük katkestada. Alla 18-aastasel isikul on keelatud alkohoolseid jooke müüa ning alkohoolset jooki omada või vallata.

2. Kassaaparaadi olemasolu ja kasutamise nõue

Alkohoolse joogi jaemüük kaupluses ja toidlustusettevõttes on lubatud, kui tegevuskohas asub kassaaparaat, mille kaudu tuleb fikseerida kõik alkohoolse joogi jaemüügil sooritatavad tehingud. Ostutehing peab olema fikseeritud kirjaliku taasesitamist võimaldaval kujul.

3. Alkohoolsete jookide müügiajad ja nende järgimine

Alkohoolsete jookide müük on lubatud igal nädalapäeval kella 10:00 ja 22:00 vahel. Võimalus omandada alkohoolseid jooke lõpetatakse pärast kella 22:00, ka siis, kui kauplus jääb pärast seda avatuks. Kui kauplus suletakse kell 22:00, siis enne seda sinna sisenenud inimestele võib müüa ka alkohoolseid jooke kuni kella 22:00-ni. Alkohoolse joogi tarbijale üleandmine kohaleveoteenuse (nn viinatakso) osutamisel on samuti ajavahemikul 22:00-st kuni 10:00-ni keelatud.

Tuleb silmas pidada, et kohalikul omavalitsusel on õigus kehtestada alkohoolsete jookide müümisel täiendavaid piiranguid, mida tuleb samuti oma tegevuses arvesse võtta. Praktilise töökorralduse üle otsustades tuleb arvestada iga kaupluse konkreetsete teguritega nagu kaupluse sisustuse ja personaliressurssidega. Kauplustes võib kasutada klientidele alkoholi müügiaegadest teatamiseks erinevaid teadaandeid. Näiteks võib vastava plakati panna müügisüsteemile või müügiplakati. Plakati võib kasutada eri suurustes ning sellele võib lisada jaeketi või konkreetse kaupluse tunnuseid. Alkohoolse joogi tarbijale üleandmine kohaleveoteenuse osutamisel on keelatud ajavahemikul kella 22.00-st kuni 10.00-ni.

Alkoholsete jookide müügi hetkeks ehk müügileping loetakse sõlmituks müüja poolt kauba skanneerimist läbi kassaaparaadi. Ostutšekk on müügilepingu sõlmimist tõendav dokument.

4. Personali teavitamine ja koolitus

Kaupluses jt jaemüügi ettevõtetes, sh e-kaubanduses töötav isik, sh asendajad ja tähtajalised töötajad, peavad olema teadlikud alkoholi sisaldavate jookide müügile esitatud nõuetest. Kauplustes viiakse koolitusi läbi perioodiliselt vastavalt vajadusele, kuid kindlasti uute töötajate puhul tööle asumisel. Soovitav on iga töötaja koolitustest osavõtt ja/ või instrueerimine töökohas registreerida.

5. Alkoholipakendil kohustuslikuna esitatud võõrkeelse teabe tõlge

Alkoholipakendil esitatav kohustuslik võõrkeelne teave peab olema eesti keeles kirjalikult kättesaadav alkoholi müügikohas. Selle nõude täitmise lihtsustamiseks on Kaubanduskoda koostöös Kaupmeeste Liiduga välja töötanud spetsiaalse abimaterjali alkoholi jaemüüjatele.

Materjali saab iga kaupmees endale välja trükkida siit: [https://kaupmeesteliit.ee/wp-content/uploads/2016/11/Alkoholipakendil kohustuslikuna esitatud voorkeelse teabe tolge ET.pdf](https://kaupmeesteliit.ee/wp-content/uploads/2016/11/Alkoholipakendil_kohustuslikuna_esitatud_voorekeelse_teabe_tolge_ET.pdf) Materjal on soovitatud asetada väljaprintituna või elektroonsel kujul oma kaupluse tarbijatele kättesaadavasse kohta (nt alkoholiriivi juurde). Selle materjali abil saavad tarbijad soovi korral poes tutvuda alkoholipudelil oleva võõrkeelse kohustusliku teabega eesti keeles.

Alkoholipakendil olevast teabest tuleb tõlkida muu hulgas järgmine info: sõnad „villija, pakendaja, tootja, importija, müüja, päritoluriik, päritolupiirkond, parim enne“; märke suhkruisalduse kohta; märke lähtekoha kohta; allergiat põhjustavad koostisosad.

Pudelite etiketid tuleb jätta nii nagu nad on.

ALKOHOLIMÜÜGI KEELD ALAEALISELE JA JOOBES INIMESELE

1. Müügikeeld alaealisele

Alkoholsete jooke ei tohi müüa alla 18-aastastele. Noortelt, kes soovivad osta alkoholi, tuleb küsida pildiga varustatud isikut tõendavat dokumenti (Dokumendi väljaandja peab olema riigiasutus ja dokumendil peavad olema isiku nimi, sünniaeg või isikukood, foto ja allkiri). Ostja vanust kontrollitakse alati, kui ta oma välise olemuse poolest tundub olevat alla 30-aastane. Isikutunnistust tuleb uurida hoolikalt ning veenduda ostja isikus ja vanuses. Kui noor inimene ei saa oma vanust tõestada, ei tohi talle alkoholitooteid müüa. Alkoholsete jookide müümine alaealistele on tõsine seaduserikkumine, mille eest võidakse rahaliselt karistada nii alkoholsete jooke alaealisele müünud müüjat, klienditeenindajat kui ka kauplust.

Teadanne alkoholitoodete alaealistele müügikeelu kohta tuleb panna selgelt nähtavale kohale alkoholsete toodete ja kassade lähedusse.

Kui klient esitab teise isiku nimele välja antud või võltsimise kahtlusega isikut tõendava dokumendi, tuleb asjaolude kontrollimiseks ning menetluse alustamise otsustamiseks kohale kutsuda politsei.

Kui siseraadios teavitatakse kliente, et alkoholimüük algab 10:00 ja lõpeb 22:00, siis oleks mõistlik sõnumile juurde lisada kaks väga olulist aspekti: 1) Alla 18-aastastele isikutele alkoholi ei müüda, 2) Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

2. Müügikeeld joobeseisundile viitavate tunnustega isikutele

Alkohoolseid jooke ei tohi müüa häirivalt käituvatele või joobeseisundile viitavate tunnustega isikutele. Isiku võimalikule joobeseisundile viitavad tunnused on:

- isiku välimus;
- aeglustunud reaktsioon;
- häirunud kõne;
- aja, isiku ja koha tajumise häired;
- teadvuse seisund;
- mäluhäired;
- koordineerimishäired;
- käitumishäired;
- alkoholi tarvitamisest põhjustatud alkoholijoobe korral alkoholilõhn väljahingatavas õhus;
- narkootilise või psühhotroopse aine või muu sarnase joovastava aine tarvitamisest põhjustatud joobeseisundi korral hälbed silmade välimuses ja silmavaates.

3. Joobeseisundile viitavate tunnuste tuvastamine

Joobeseisundile viitavate tunnuste esinemist saab kaupluse müüja tuvastada vaatluse alusel. Tunnuse esinemist või mitteesinemist võib ametlikult kontrollida ainult politsei või seaduses sätestatud juhul muu korrakaitseorgan isiku välise vaatluse või isiku küsitlemise abil. Kaupluses tuleb arutada läbi, kuidas tegutseda, kui joobeseisundile viitavate tunnustega klient

tahab osta alkohoolseid jooke, ning kuidas müüja saab kassasse vajaduse korral abi kutsuda. Korrarikumise või probleemolukorra puhul peab kassatöötajal olema võimalus kutsuda kohale abi.

Esmajoones peab müüja hoolitsema klientide ja omaenda turvalisuse eest.

4. Joobes inimesele alkoholi müügist keeldumine

Joobes inimesele alkoholi müügist keeldumine võib osutada keeruliseks, allpool on toodud mõned abistavad laused, mida müüja olukorra selgitamiseks ja enese kehtestamiseks kasutada saab.

Laused, mida kliendile müügist keeldumise korral öelda:

“Ma näen, et Te olete juba alkoholi tarbinud ning ma (me) ei saa Teile rohkem alkoholi müüa”

“Mulle tundub, et te olete piisavalt alkoholi tarbinud ja ma (me) ei saa Teile rohkem alkoholi müüa”

“Vabandage, te olete juba alkoholi tarbinud ning seadus ei luba meil alkoholi joobes inimesele müüa”

Kliendi võimaliku pahase reaktsiooni peale võib käituda järgmiselt:

- Toetudes Alkoholiseaduse paragrahvile § 45. Meetmed korra ja turvalisuse tagamiseks, selgitades rahulikult ning selgelt uuesti, et Te ei saa talle alkoholi müüa;
- Lasta kliendil soovi korral kaebus kirjutada
- Kutsuda endale vahetusevanem või turvamees appi

5. Alkohoolsete jookide vahendamine, lubamatu üleandmine ja kuritarvitamine

Alkohoolseid jooke ei tohi müüa, kui on põhjust kahelda, et neid vahendatakse või antakse üle isikutele, kellele neid kaupluses muidu ei tohi müüa (alla 18-aastased isikud, joobeseisundile viitavate tunnustega isikud). Alkohoolseid jooke ei tohi müüa näiteks järgmistel juhtudel:

- kui vanemad või täisealised maksavad alkohoolsete jookide eest ning ilmneb, et need jõuavad alaealiste noorte kätte;
- kui äsja 18-aastaseks saanud isik ostab korduvalt alkohoolseid jooke rohkem, kui ta ise neid tarvitab;
- kui väljaspool kauplust nähakse, et alla 18-aastased või joobeseisundile viitavate tunnustega isikud (vt p 3.1) annavad raha alkohoolsete jookide ostjale;
- kui alkohoolseid jooke ostvast noortegrupist vaid üks tõestab, et on täisealine, kuid võib oletada, et alkohoolsed joogid on mõeldud joomiseks kõigile.

Kui on kahtlusi, et alkohoolseid jooke vahendatakse, peab müüja alati kliendilt küsima, kellele jaoks jooke ostetakse. Kui müüja kahtlustab, et neid jooke vahendatakse väljaspool kauplust, peab ta sellest teatama alati kaupluse juhatajale. Kaupluse juhataja informeerib juhtunust näiteks turvafirmat ning palub, et see sekkuks asjasse.

6. Kontrollide ja probleemolukordade registreerimine

Sooritatud vanusepiirangu kontrollid ja nende tulemus (müüdi või ei müüdud), joobeseisundile viitavate tunnustega isikute katsed osta alkoholi ning kahtlused alkoholi vahendamise kohta on soovitatav võimaluse korral registreerida, et hilisemates vaidlustes või järelevalvemenetlustes oleks võimalik registreeritud materjale kasutada. Lisaks võib ka registreerida korrarikkumised. Kauplused kasutavad registreerimiseks kas oma kassasüsteeme, paberblankette, on abiks turvatöötajad või rakendatakse muid lahendusi.